

2023

SARAY İLÇE RAPORU

VAN|TSO
Van Ticaret ve Sanayi Odası

Saray İlçesinin Tarihçesi:

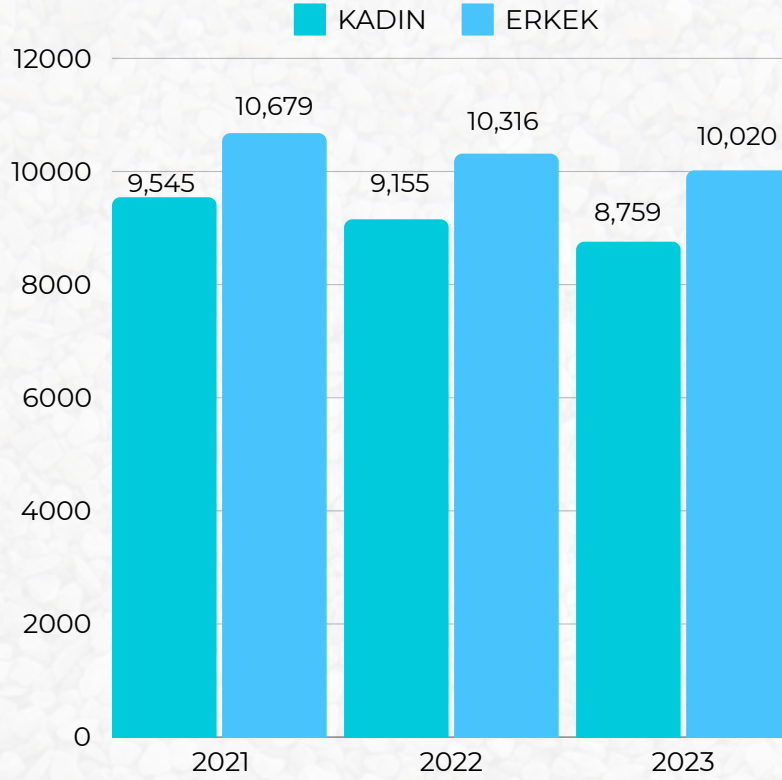
Saray İlçesinin ne zaman ve kimler tarafından hangi tarihte kurulduğu kesin bilinmemekle beraber, bölgedeki yerleşimin Van Bölgesinde olduğu gibi tarih öncesi dönemlere uzandığı çeşitli bulgulardan anlaşılmaktadır. Bugünkü Saray İlçesi ilk defa 1869 yılında Mahmudiye adıyla mevcut yerinde kurulmuştur. 1948 yılında ilçe merkezi Özalp İlçesinin bulunduğu yere (Kargalı Mahallesi) taşınmıştır. 1948 yılından 1990 yılına kadar Özalp ilçesine bağlı bir bucak olan Saray 1990 yılında çıkarılan 3644 sayılı Kanunla yeniden ilçe olmuştur. İlçenin doğusunda İran İslam Cumhuriyeti, Güneyinde Başkale ve Gürpınar İlçeleri, Batı ve Kuzeyinde ise Özalp ilçesi bulunmaktadır. İlçenin Van İline uzaklığı 79 Km. olup Özalp ilçesi üzerinden ulaşım sağlanmaktadır.

Saray Coğrafyası:

Toplam yüzölçümü 1.334 km² dir. Rakım 2100 metredir. Bu rakam ile Saray ilçesi Türkiye'nin rakım olarak en yüksek ilçesidir. Deniz seviyesinden yüksek olması nedeniyle sert bir iklime sahiptir. Kışlar soğuk ve sert geçer. Karla kaplı gün sayısı 150 gündür. Yazlar sıcak ve kurak geçer. Bölge coğrafi yapı olarak geniş düzlüklerden oluşur. Bu düzlüklerden biri; ilçenin yerleşim alanında Saray ovasının yukarı kısmında kurulmuştur. Bölge yerleşim yerinin dağlık olması sebebiyle orman örtüsünden yoksundur. Yörede hâkim bitki örtüsü bozkırdır.

Saray Nüfusu

Saray Nüfus Yapısı:

İlçe merkezinin toplam 26 mahallesi bulunmaktadır. 2023 yılı sonunda adrese dayalı nüfus sistemi verilerine göre Saray'ın toplam nüfusu **18 bin 779** kişi olarak hesaplanmıştır. Nüfusun **8 bin 759**'unu kadın **10 bin 020**'sini erkek nüfusu oluşturmaktadır.

Saray İlçe Ekonomisi:

İlçe ekonomisinin en büyük gelir kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Nüfusun büyük çoğunluğunun belde ve köylerde yaşıyor olması bunun kanıtıdır. Bunun yanında İran'a sınır komşusu olan ilçenin sınır ticareti yapan ve geçimini bundan sağlayan köyleri bulunmaktadır. Sınır ticareti bölge ve ilçe ekonomisine büyük katkısı vardır. Modernizasyonu tamamlanan Kapıköy Sınır Kapısı ilçe ekonomisine önemli bir katkı sunmuştur.

Toplam Alan	Nadas Alanı (Dekar)	Sebze Alanı (Dekar)	Meyveler, içecek Ve Baharat Bitkilerin Alanı (Dekar)	Süs Bitkileri Alanı (Dekar)	Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı (Dekar)
130.619	128.760	6	153	0	237.534

Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Üretimi:

Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Hasat Edilen Alan (Dekar)	Verim (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)
Buğday	25.010	23.800	179	4.250
Arpa	8.200	7.500	147	1.102
Nohut	15	15	133	2
Mısır (Slaj)	500	500	3.500	1.750
Korunga	10.500	10.000	1.100	11.000
Yonca	27.000	26.500	1.000	26.500
Çayır Otu	15.500	14.000	500	7.000
Toplam	86.725	82.315	6.559	51.604

Tarımsal makine kullanımı diğer ilçelere oranla düşüktür.

Traktör: **210**

Diğer Alet ve Makineler: **1.302**

Meyve Üretimi:

Ürün Adı	Toplu Meyve Alanı (Dekar)	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Meyve Vermeye n Ağaç Sayısı	Verim (Kg/Mey ve Veren A.S)	Üretim (Ton)
Elma Golden	23	230	362	35	8
Diğer Elmalar	20	0	2.000	0	0
Armut	25	0	1.650	0	0
Ayva	1	0	733	0	0
Kayısı	40	0	1.300	0	0
Toplam	109	230	6.045	35	8

Hayvancılık:

Toplam küçük ve büyükbaş hayvan sayısı 134.787'dir. Bu sayı diğer ilçelere oranla düşüktür.

Hayvan Adı	Canlı Hayvan Sayısı (Baş)
Sığır (Saf kültür, Kültür Melezi, Yerli, Manda, Manda yavrusu, Buzağı, İnek, Öküz, Tosun, Boğa)	1.810
At, Katır, Eşek	186
Koyun (Yerli, Merinos) Keçi (Tiftik, Kıl)	132.791
Hindi, Kaz, Ördek, Beç Tavuşu	1.090
Toplam	135.877

İlçenin Turistik Yerleri:

Yeşilalıç Kalesi Açık Hava Tapınağı

Van'ın Saray ilçesinde yer alan, çevresinde 5 metre yüksekliğindeki anıt kapı ile sarnıçların yer aldığı Urartu dönemine ait Yeşilalıç Kalesi'nde saklı kalan tarihi değerler, keşfedilmeyi bekliyor.

Saray ilçesinde kalesi, 5 metre yüksekliğinde üzerinde Urartu'ca yazının bulunduğu kaya kapısı, sarnıçları ve kaya resimleri ile büyük ilgi çeken Yeşilalıç bölgesi, bu yıl, Valilik tarafından yapılan çalışmaları kapsamında turizme açıldı. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü yetkilileri, tarihi ve turistik açıdan önem taşıyan bölgenin ilk kez bu yıl tanıtım programına alındığını belirterek, bu alanda şimdiye kadar arkeolojik kazı yapılmadığını, arkeolojik kazı yapmak isteyen akademisyenleri bu bölgeye davet ettiklerini söyledi.

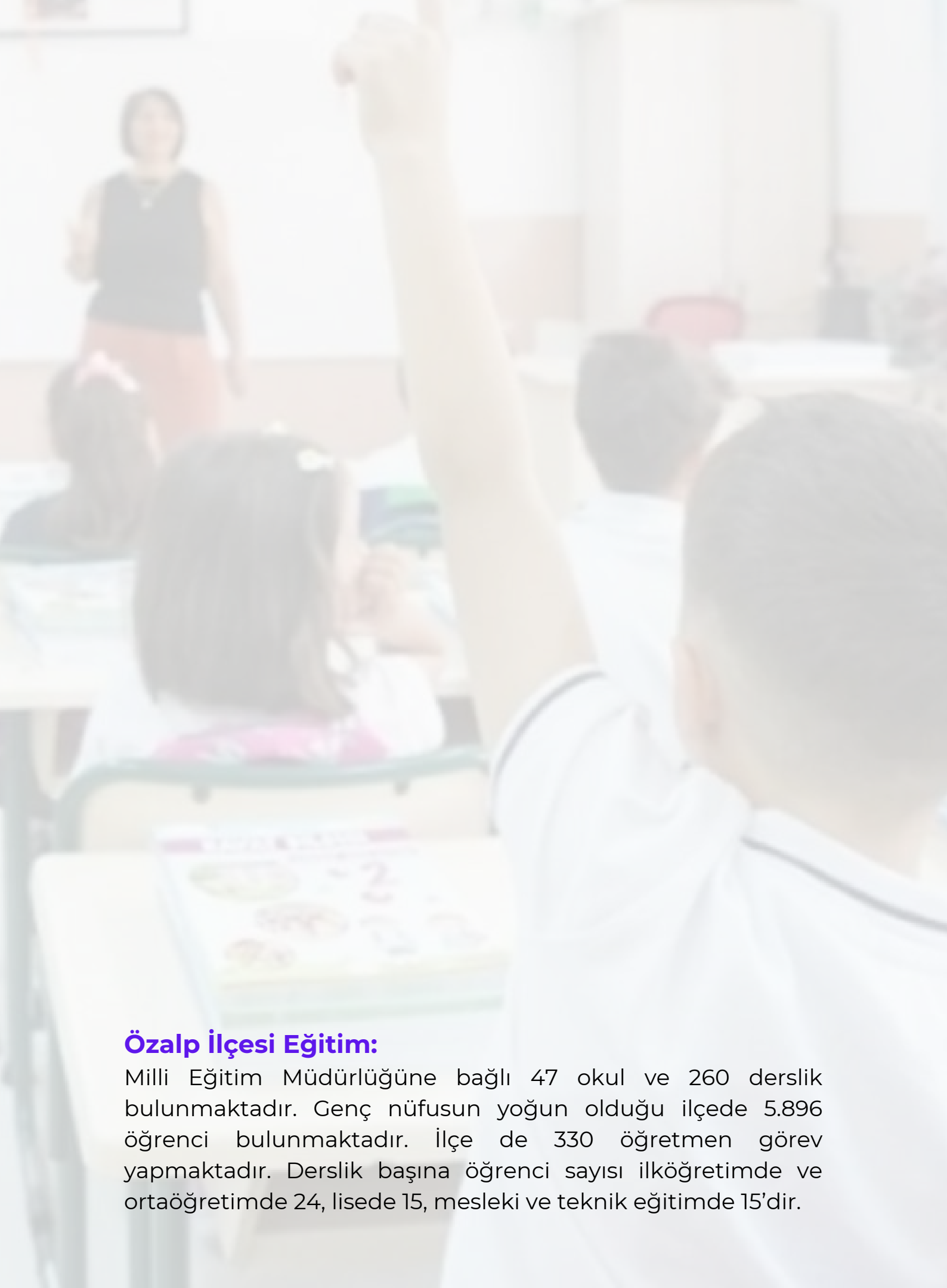
İstanbul Üniversitesi Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Oktay Belli de, Van'ın 65 kilometre doğusunda yer alan Yeşilalıç bölgesinde, 5 metre yüksekliğindeki anıtsal özelliğe sahip açık hava tapınağının, tarihsel açıdan büyük önem taşıdığını söyledi.

Üzerinde Urartulara ait yazının bulunduğu kapının, kutsal kabul edildiği için fazla tahrip edilmediğini belirten Prof. Dr. Belli, halk arasında "taş kapı" olarak anılan eserin, temizlik çalışması ile ihtişamlı görünüme kavuşabileceğini kaydetti.

Prof. Dr. Belli, Urartu döneminde yapılan kale ile çevresinde yer alan çeşitli büyüklükte sarnıçların da tarihsel değer taşıdığını ifade ederek, bölgedeki kaya resimlerinin de ilgi çekici olduğunu, eski döneme ait olduğu tahmin edilen kaya resimlerinin de incelenmesi gerektiğini vurguladı.

Yeşilalıç bölgesindeki kaya resimlerini görüntülemek üzere bölgeye gelen, arkeolojik ve mimari çekimleri ile tanınan fotoğraf sanatçısı Ersin Alok, hayvan figürlerinden oluşan kaya resimlerinin, M.Ö 6000'li yıllara dayandığını tahmin ettiğini söyledi.

İçi oyulmuş bir mağaranın duvarlarında yer alan ve hayvan figürlerinden oluşan resimlerin, hayatın geçtiği noktayı gösterdiğini bildiren Alok, kaya üstü resimlerinin bir bölümünün tahrip edildiğini, bu resimlerin iyi korunması gerektiğini söyledi.

Özalp İlçesi Eğitim:

Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 47 okul ve 260 derslik bulunmaktadır. Genç nüfusun yoğun olduğu ilçede 5.896 öğrenci bulunmaktadır. İlçe de 330 öğretmen görev yapmaktadır. Derslik başına öğrenci sayısı ilköğretimde ve ortaöğretimde 24, lisede 15, mesleki ve teknik eğitimde 15'dir.

Saray'da Öne Çıkanlar:

- Küçükbaş ve büyükbaş hayvan potansiyeli
- Tarımsal üretim
- Sınır ticareti

Saray'da Yatırım Alanları:

- Hayvancılık ile ilgili tüm yatırımlar
- Sınır ticareti ile ilgili yatırımlar
- İlçenin sınıra yakın olması nedeniyle sanayi işletmeleri ile ilgili tüm yatırımlar
- Tarımsal ürünler ile ilgili yatırımlar

Saray'da Yapılması Gerekenler:

- Mevcut küçükbaş ve büyükbaş hayvan potansiyelinin korunması ve sayılarının artırılması için modern çalışmaların yapılması
- Hayvan yetiştiricilerine gerekli devlet desteğinin sağlanması
- Hayvan üreticilerine gerekli eğitimin verilmesi
- Hayvansal ürünlerin işlenmesi ve pazara sunulması için modern tesislerin kurulması
- Hayvan yetiştiricilerinin hakların korunması için birlik ve dernek oluşturulması
- Tarımsal üretimin artırılması için yeni arazilerin açılması
- Tarım üreticilerine gerekli desteğin sağlanması
- Sivil toplum kuruluşlarının açılmasını desteklemek
- İlçeden göçü engelleyecek gerekli ekonomik açılımların yapılması Tarihi turistik yapıların restore edilip turizme kazandırılması
- İlçe de ki ticari işletmelere gerekli ekonomik desteğin sağlanması

